

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI ALANINDA ULUSLARARASI VE ULUSAL DÜZENLEMELER

I. ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

3 Eylül 1953

- İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi

23 Eylül 1980

- OECD'nin Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınırötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri

28 Ocak 1981

- 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi

14 Aralık 1990

- BM'nin Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri

25 Ekim 1998

- 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi

08 Kasım 2001

- 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınırışan Veri Akışına İlişkin Protokol

2016

- 2016/679 Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)

A. Avrupa Konseyi Düzenlemeleri

---

1. 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi

Avrupa Konseyi, 1970'li yıllardan itibaren kişisel verilerin korunması alanında çalışmalar yapmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde 28 Ocak 1981 tarihinde Strazburg'da imzaya açılan “Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi” 1 Ekim 1985 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, 28 Ocak 1981 tarihinde bu sözleşmeyi imzalayan ilk ülkelerden birisi olmuş; bu Sözleşme, 17 Mart 2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak iç hukuka dâhil edilmiştir. Bugün 108 sayılı Sözleşme olarak da bilinen Sözleşme'nin temel amacı; her üye ülkede, uyruğu veya ikametgâhı ne olursa olsun gerçek kişilerin, temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kendilerini ilgilendiren kişisel nitelikteki verilerin otomatik bilgi işleme tabi tutulması karşısında özel yaşam haklarını güvence altına almaktır.

2. 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınıraşan Veri Akışına İlişkin Protokol

Bu protokolde, taraf devletler ülkelerinde uygulanmak üzere kişisel verilerin korunması alanında görevlerini tam bağımsızlıkla yerine getirecek denetleyici makam kurmayı taahhüt etmiştir. Türkiye, bu protokolü 8 Kasım 2001 tarihinde imzalamıştır. Protokol, 5 Mayıs 2016 tarihli 29703 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak iç hukuka dâhil edilmiştir.

3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin İlgili Hükümleri

Ülkemizin de kurucu üyeleri arasında bulunduğu Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve 4 Kasım 1950'de Roma'da imzalanıp 3 Eylül 1953'te yürürlüğe giren İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (AİHS), kişisel verilerin işlenmesi hakkında doğrudan bir düzenleme içermemekle birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, geliştirdiği içtihatlarıyla kişisel verileri koruma altına almıştır. Diğer taraftan Sözleşme'nin "Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı" başlıklı

8. maddesi “1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. 2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörölmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir” şeklindedir. Bu madde ile kişisel verilerin korunmasına doğrudan atıf yapılmamakla birlikte, esasen özel ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında yer alan kişisel veriler hukuken koruma altına alınmıştır.

B. Avrupa Birliği Düzenlemeleri

1.95/46 /EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi

Avrupa Birliğinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin 1990'lı yıllarda başlayan çalışmalar neticesinde 1995 yılında "Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Direktifi kabul etmiştir. Direktifin temel amacı, Avrupa Birliği üye ülkelerindeki kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelerin uyumlaştırılmasıdır. Bu kapsamda AB üyesi ülkeler, kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanuni düzenlemelerini bu Direktifi esas alarak yapmışlardır. 6698 sayılı Kanun da temel olarak bu Direktif esas alınarak hazırlanmıştır. Diğer taraftan, Avrupa Birliği 95/46 sayılı Direktifi esas alarak sektörel bazlı düzenlemeler de yapmıştır.

Bu düzenlemelerden en önemlisi, 2002/58/EC sayılı “Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Özel Hayatın Gizliliğinin Korunmasına İlişkin Direktif”tir.

2. 2016/679 Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)

Avrupa Birliği, kişisel verilerin korunması alanında ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamak üzere 2012 yılında yeni bir tüzük çalışması başlatmıştır. Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından yapılan tüzük 2016 yılında kabul edilmiş olup, 25 Mayıs 2018 tarihinde 95/46 sayılı Direktif’i ilga ederek yürürlüğe girecektir.

C. Diğer Düzenlemeler

Ayrıca kişisel verilerin korunmasına ilişkin uluslararası düzeyde, OECD'nin "Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınırlanması Akışına İlişkin Rehber İlkeleri" (23 Eylül 1980) ve Birleşmiş Milletler'in "Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri" (14 Aralık 1990) bulunmaktadır.

II.ULUSAL DÜZENLEMELER

12 Ekim 2004

- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

12 Eylül 2010

- Kişisel Verilerin Korunması ile ilgili hükmün T.C. Anayasası'na dahil edilmesi

17 Mart 2016

- 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Türk hukukuna dahil edilmesi

7 Nisan 2016

- 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 29677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesi

05 Mayıs 2016

- 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınıraşan Veri Akışına İlişkin Protokolün Türk hukukuna dahil edilmesi

A. 1982 Anayasası

Anayasanın ikinci kısmında kişinin temel hak ve ödevleri düzenlenmektedir. Özel hayatın gizliliği de kişinin temel haklarından biridir. Bu hak, Anayasanın 20. maddesinde güvence altına alınmıştır. Teknolojik gelişmelerin temel hak ve hürriyetlere müdahale edebilmeyi kolay hale getirmiş olması ve bu durumun hukuki bir sorun olarak kendini göstermesi bu konuda yasal düzenlemeler yapmayı gerekli kılmıştır.

2010 yılında 5982 sayılı Kanun'la yapılan Anayasa değişikliği ile Anayasa'nın 20. maddesine ilave bir fıkra eklenmiştir. Söz konusu fıkrada; *“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”* hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'da yer verilen bu düzenleme ile;

- Herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu,
- Bu hakkın; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsadığı,
- Kişisel verilerin, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği

hükme bağlanmıştır.

Değişiklik teklifinde, bu maddenin gerekçesinde;
"Anayasada kişisel verilerin korunmasına yönelik dolaylı hükümler bulunmakla birlikte yeterli değildir. Mukayeseli hukukta ve tarafı olduğumuz uluslararası

belgelerde de kişisel verilerin korunması önemle vurgulanmaktadır. Maddeyle, herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, anayasal bir hak olarak teminat altına alınmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin kendilerini ilgilendiren kişisel veriler üzerinde hangi hak ve yetkilere sahip olduğu ve kişisel verilerin hangi hallerde işlenebileceği hükme bağlanırken, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.” ifadesine yer verilmiştir.

B. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

Türkiye’de kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel bir kanun çıkarmak için ilk kez 1989 yılında bir komisyon oluşturulmuştur. Bu komisyon henüz çalışmalarını tamamlayamadan dağılmıştır. 2000 yılında yeni bir komisyon oluşturulmuş ve bu komisyon üç yıllık bir çalışmasının neticesinde bir kanun tasarısı hazırlamıştır. Fakat hazırlanan tasarı çeşitli nedenlerle kanunlaşmamıştır. 2008 ve 2014 yıllarında, Adalet

Bakanlığı öncülüğünde yeni bir tasarı hazırlanıp Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunulmuşsa da yasama dönemi sona erdiği için ilgili kanun teklifleri kadük hale gelmiştir.

Anayasada da, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili detaylı düzenlemelerin kanunla yapılacağı belirtilmektedir. Bu kapsamda 26 Aralık 2014 tarihinde “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı” TBMM Başkanlığına sunulmuştur. Tasarı, 24 Mart 2016 tarihinde kanunlaşmış ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 7 Nisan 2016 tarih ve 29677 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

C. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 135. maddesinde, kişisel verilerin kaydedilmesi, 136. Maddesinde, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme, 138. maddesinde, verileri yok etmeme fiilleri suç olarak düzenlenmiştir. Ayrıca Kanunun 140. maddesinde bu suçlarla ilgili olarak tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

www.kvkk.gov.tr